

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj IX.

V Ljubljani 23. kozoperska 1856.

List 43.

Prava pot v nebesa ni v temi skrita.

Pogovori zastran nekterih skrivnih verskih zmot.
(Spisal P. Hicinger).

(Dalje.)

6. Od sretih zakramentor.

Duhoven. Katoliška cerkev uči, de so sveti zakramenti vidne znamenja nevidne gnade Božje, postavljene od Jezusa Kristusa k našimu posvečevanju. Sveti zakramenti tedaj gnado Božjo, za katero dajo znamenje, tudi v resnici imajo v sebi, in jo delijo človeku, kateri je v to pripravljen; zatoorej niso gole znamenja, temuč so, prav za prav govoriti, djanska resnica. Besede Jezusove kažejo na ravnost, de v svetih zakramentih se gnada Božja res doseže, kadar on na pr. govori od sv. kersta: „Kdor ne bo prerojen iz vode in svetiga Duha, ne pojde v nebeško kraljestvo.“ Ravno to priča beseda aposteljnova: „Kristus nas je zveličal po kopvi prerojenja in prenovljenja.“ (Jan. 3, 5, Efež. 5, 25.). Temu nauku nasprot je bila misel Lutra in Kalvina, de so zakramenti le gole znamenja, in sicer ne znamenja gnade, temuč le znamenja tiste vere, ktera bi po njih menitvi sama veljala za opravičenje. Manjšim protestantskim odceplinam, prekerševavcam, metodistam, hernhutjem, so zakramenti večjidel tudi le vnanje reči, vnanje šege, po katerih se kristjan razločuje memo drugovercov. In nič drugač ne menijo tudi imenovani skrivni novoverci. Pa vse takošne zmote so svojo sodbo našle že v Tridentinskem zboru. (Sej 7. p. od zakr.)

Vernik. Tedaj novoverci štejejo svete zakramente le za prazne reči; ako bi bilo to resnica, kje bi pač človek kaj znamenja imel, de gnado Božjo prejme? kdaj bi se zamogel zanašati, de je pred Bogom opravičen? Sej bi po takim mogel vedno v sercu nepokojin biti.

Duhoven. Veste, de je bilo že pred povedano, de se novoverci zanašajo na tisto svojo vero, in de menijo, nekak notranj občutek jim daje pričevanje za njih opravičenje; pa s tisto vero in s tistim občutkom le sami sebe slepijo in goljufajo.

Vernik. Zdaj mi gre skupaj, kar je bilo pred govorjeno, de ti skrivni novoverci mislijo od kersta in pokore.

Duhoven. Pred sim tisto zmoto le nekoliko omenil. Glejte ti zmotenci mislijo, de otrokam sv. kerst nič ne pomaga; ako namreč še majhni umerjejo, pravijo de niso vsi zveličani, temuč de jih angeli učijo na unim svetu, in določi se njih stan, potem kakor de sprejmejo angeljski uk.

Vernik. To je nesrečna zmešnjava! Sej je vender Jezus govoril: „Kdor veruje in je kersen, bo zveličan“ (Mark. 16, 16.). Mali otroci res de ne morejo verovati z lastno zavednostjo, pa po gnadi svetiga Duha je moč vere v njih serca z ljubeznijo vred vlita, in tako jim milost Božja pripravi zveličanje.

Duhoven. Prekerševavci so bili sicer tudi v ti zmoti, de otrokam sv. kerst ne pomaga, ker se še ne zavedó, zatoorej

so odrašene kerševali, pa ta resnica, de sv. kerst tudi pri otrocih moč ima, je bila še drugim novovercam toliko jasna in očitna, de se je še Later močno togotil zoper njé, kateri so moč sv. zakramenta v nič devali.

Vernik. Kaj pa uni skrivni novoverci mislijo od drugih svetih zakramentov? Ali jim zakrament presvetiga rešnjiga Telesa kaj velja?

Duhoven. To ni prav jasno iz spisov, ktere pri svoji veri rabijo; vender ako se sklepati smé po njih drugih naukih, je misel teh novovercov zastran presvetiga zakramenta tudi le protestantskimu nauku podobna, in sicer nauku Kalvina in manjših krivoverskih ločin, kterim zakrament altarja le velja za podobo duhovne zveze z Jezusom.

Vernik. De, tako tedaj razlagajo krivoverci besede svetiga pisma. Sej je vender Jezus jasno govoril: „To je moje telo!“ „To je kelih moje kervi!“ On tukaj ne imenuje ne kruha ne vina več, oboje se namreč o posvečenji spremeni; pa on tudi govori od resničniga telesa, in resnične kervi, ktera je na križu prelita, in njegova beseda vse kaj večjiga pomeni kakor le prazno podobo ali prazen spomin.

Duhoven. Prav ste to reč dopovedali; to je nauk katoliške cerkve, kakor ga je razločila v Tridentinskem zboru. (Sej. 13. p. 1.). Pa v presveti skrivnosti altarja nam Kristus ni zapustil samo zakramenta, temuč tudi daritev, ktera se opravlja v sveti maši. To je jasno iz tega, kar je Kristus storil pri zadnji večerji. On je tam končal staro zavezo in postavil je novo; brez daritve pa se ni obhajala stara zaveza in tako se ne derži tudi nova zaveza brez daritve. Nehalo je ondi staro velikonočno jagnje, in dano je bilo drugo velikonočno jagnje, Kristus sam, kateri je v presveti skrivnosti vedno pričujoč; pa kakor je bilo staro jagnje daritev, tako je bilo novo pri zadnji večerji dano velikonočno jagnje tudi daritev, sicer v oziru v daritev na križu. Kristus pa je zapovedal aposteljniam ravno to storiti, kar je on storil, torej daritev njegoviga presvetiga telesa in njegove presvete kervi opravljati. Sveta katoliška cerkev je to vedno znala in tudi spolnovala; svoje pričevanje pa je poterdila v Tridentinskem zboru. (Sej. 22. p. 1.). Od té predrage daritve pa je tudi že po preroku govoril Gospod: „Od solnčniga izhoda do zahoda je moje ime veliko med narodi; in na vsakterim kraji se posvečuje in daruje v mojim imenu čista daritev“. (Malah. 1, 10.).

Vernik. Res sveta maša je daritev nove zaveze, ktera se Bogu opravlja vsaki dan, in se bo opravljala do konca sveta; je vedni spomin kervave daritve, ktero je Jezus Kristus na svetim križu opravil.

Duhoven. Glejte, to daritev so pa krivoverci poslednjih časov z Lutram in Kalvinam vred odvergli; pravijo, de bi se po njej manjšala moč Kristusove smerti. Nespametniki ne pemislijo, de je sveta maša v tesni zvezi z daritvo na križu, in de nam le gnade podeluje, ktere je ondi Kristus zaslužil. Uni skrivni novoverci, kakor se iz vsih njih drugih naukov kaže, tudi te drage daritve ne ce-

nijo veliko; drugač bi ne imeli posebnih shodov za Božjo službo; ako so pa pri sveti maši vendar v pričo, bi se u-tegnilo reči, de to delajo bolj na videz, in de se s tem le hočejo prikriti. Saj se ne more lahko drugač misliti, ker pravijo, de cerkev nima druge oblasti razun sveto pismo učiti; s to besedo namreč na ravnost tajijo, de bi mašniki imeli moč, opravljati sveto daritev.

Vernik. Tukaj se spet jasno skazuje, kako de zmota zmoto vodi za seboj; kdor zaverže eno katoliško resnico, bo kmalo prišel na to, zavreči še mnoge ali vse druge resnice.

Duhoven. Pogledati se mora pa še na druge zakramente. V katoliški cerkvi verujemo, de imamo po svetim kerstu odpušanje grehov v zakramentu svete pokore. Kristus je namreč apostelnjam dal oblast, spokornikom grehe odpušati, koje rekel: „Prejmite svetiga Duha! kterim bote grehe odpustili, so jim odpušeni; in kterim jih bote zadržali, so jim zadržani“. (Jan. 20, 21. 22.). Te besede so cerkveni učenci vedno razlagali na zakrament svete pokore, in Tridentinski zbor je v poslednje določil ta nauk svete cerkve. (Sej. 14. p. 1.). Poglavitni deli tega zakramenta pa so po nauku ravno tega zbora: grevenga sklenjena s tdnim sklepam, spoved s poprejšnjim izpraševanjem vesti, in zadostenje. (Sej. 4. p. 3.). Protestanti so ta zakrament zavergli, ker so z Lutram in Calvinam terdili, de je zadosti, svoj greh pred Bogam spoznati, in verovati, de je odpušen; spoved pred oznovavci besede so nekaj časa še priderževali, pa ne za tega voljo, de bi se po njej odveza dobivala, temuč le, de bi kdo v njej tolažbo za svoje serce ali podučenje za svoje djanje prejeti zamogel; v poslednje jim tudi za to ni bilo več mar, desi-ravno bi sedanji čas marsikteri izmed njih spoved zopet radi vpeljali. Uni skrivni novoverci so v vsem tem enake misli, ker na ravnost tako učijo, de je zadosti se le Bogu spovedati svojiga greha, kadar bi kdo ne imel spovednika, kteri bi ga po njegovi misli učiti vedil.

Vernik. To je pač nekaj vredno; ti zmotenci hočejo biti tako modri, de sami sodijo Božje mašnike, in si tedaj sami izbirajo, kteri bi jih učil bolj po njih misli.

Duhoven. Beseda Kristusova je prav svetla, de aposteljni in njih nasledniki imajo oblast grehe odpušati ali zadrževati; zatorej Gospodu samimu govorijo nasprot, kteri drugač učijo, kakor on. Kadar imajo pa mašniki oblast, grehe odpušati ali zadrževati, je ravno tako jasno, de mašniki tega niso v stanu spolnovati, ako grehov človekovih ne vedo, ako jim jih spokornik sam ne razodene. Zatorej k odpušnju ne more biti zadosti, le pred Bogam se greha obtoževati, ali pri mašniku le goliga podučjenja ali tolažbe iskati. Pa uni skrivni novoverci s spovedjo vred zametvajo tudi potrebnost zadostenja in dobroto odpustkov, pravijo namreč, kakor Luter in Calvin, de je napačno, nakladati molitev in druge spokorne dela v zadostenje, de odpustki katoliške cerkve nič ne pomagajo.

Vernik. To je prederzno! Sej vendar pravica Božja tirja, de naj za to kaj posebniga terpi, kdor je iz proste volje greh storil, de naj več po tem dobriga stori, kdor je marsikaj popred zamudil. In odpustke, kdo jih je v stanu tajiti? Sej je zasluženje Kristusovo veliko, in Bog tudi usmiljen, de bo temu več prizanesel, kteri je v pokorjenji bolj goreč.

Duhoven. Tridentinski zbor na tanko določuje, de grešnikom se spokorne dela nakladajo, in pa iz tehtnih vzrokov, namreč, de se potem spokorniki Kristusoviga zasluženja vdeležujejo, de greh sami nad seboj kaznujejo, in s tem časne kazni odvracujejo, ktere po odpusenim grehu in večni kazni se zastajajo, in de se po tem učijo, se novih grehov varovati. Pa tudi od odpustkov lepo razlaga Tri-dentinski zbor, de ima sveta cerkev oblast, jih deliti, de vernim odpustki pomagajo, de je v cerkvi v to hranjen za-

klad zasluženja Jezusa Kristusa, Marije Device in svetnikov. (Sej. 14. p. 8. sej. 21.).

Vernik. Slisal sim, de se uni novoverci celo po pismih spovedujejo.

Duhoven. To je vse lahko, ker pri duhovnu ne išejo odveze, ampak le nauka in tolažbe, se vse to lahko dopisuje; odveza se pa ne more drugač goditi, kakor ustmeno, kar je cerkev na ravnost določila. (Postava Klemenca VIII. l. 1620); je namreč vse na tem, de se grešnik poniža, in ga mašnik zamore po resnici soditi.

Vernik. Ker uni skrivni novoverci te tri svete zakramente tako malo cenijo, si je lahko misliti, de od drugih tudi ne mislijo boljšiga.

Duhoven. Zastran svete birme in svetiga poslednjiga olja njih uk ni posebej znan; po drugih stranéh se pa res zamore soditi, de ji za malo štejejo, ker ti zmotenci terdijo, de višji luč že v sebi imajo, in ker menijo, de so si izvolitve za zveličanje gotovi, in tedaj po drugi poti nič nočejo potrebovati. Mašnikovo posvečevanje pri njih tudi zamore le malo cene imeti, ker duhovnim le malo oblasti prisojujejo. Pa od svetiga zakona je njih uk izrečen; pravijo, de devišstvo ima sedmero kletev manj kakor zakon; ako ima pa zakon res toliko kletev, kdo bo sodil, de je še zakrament?

Vernik. Res nauk katoliške cerkve je vse drugač. Ona uči sedem zakramentov; s svetim kerstam stopimo v duhovno življenje Božjih otrok, s sveto birmo se poterdimo za duhovno vojsko, s svetim Rešnjim telesam ohranimo in uterujemo v sebi duhovno življenje, s sveto pokoro zdravimo dušne rane in bolezní, in s svetim oljem se pripravljamo za stopnjo v večno življenje; mašnikovo posvečevanje daje prave duhovne očete, in sveti zakon dá, kersanske telesne starše. Res de je devišstvo imenitniši kakor zakon, pa zakon zategavoljo ni v kletev obsojen.

Duhoven. Prav ste vse to določili s kratko besedo, obilno je od vsih zakramentov nauk dal Tridentinski zbor, tudi od sv. birme, poslednjiga olja in mašnikoviga posvečevanja (sej. 7. 14. in 23.), kakor v poslednje od zakona in devišstva (sej. 24.). Naj bo zadosti, le od zakona nekaj povzeti in od njegove vrednosti. Od njega Kristus govori: „Kar je Bog zvezal, človek ne smé ločiti“; s tem daje na znanje, de je zakon Božja naredba, tedaj svet stan. Sicer pa je on devišto posebej priporočeval: „Ne razumej vsi tega; so deviški, kteri so sami tako hotli biti zavoljo Božjiga kraljestva“. Apostelj pa govori: „Kdor omoži svojo hčer, stori dobro, kdor je pa ne moži, stori boljši“; on tedaj deva devišto na boljši, pa zakona zato ne stavi na hudo. Uni novoverci pa se po svojim uku enačijo z Lutram in Calvinam. D. sl.

Kerst v Ljubljanski mnski cerkvi in ubogi zamurski otročiči.

(Konec.)

Odrašeni človek se mora na sveti kerst pripravljati, mora biti podučen v kersanskim nauku, mora svoje grehe v resnici obžalovati in studiti ter prave resnične želje po tem zakramentu imeti. Za vse to so si gospé Ursulinarice močno in z veliko skerblijivostjo pri 3 zamurkah prizadevale, de bi se doseglo; in upati je, de se je tudi doseglo, kar se da po človeški slabosti. Nekatere posebnosti iz obnašanja tih ubozih zamurskih otrok pred sv. kerstam in potlej, kakor smo jih od tistih zvedili, ki so vedno s temi deklicami, imele opraviti, nas v tem še bolj poterdijo. Odkar so otroci zadobili boljši zapopadek od tega zakramenta, so bile njih vedne in goreče želje, de bi bile že skorej kersene. Od konca so štele mesce, potlej tedne, na zadnje že dneve in ure, kdaj de bodo rešene butare izvirniga in lastnih grehov. Na zadnje jim je bil že vsak dan predolg, zadnji večer pred sv. kerstam so hotle celo brez spanja prečuti, in so

rekle, de jim bo tako čas hitrejši pretek: „Heute nikes schlafen, warten Taufe“ „(danes nič spati, kersta čakati)“, so se izgovarjale. In zares so od veselja zamogle le malo spati; na vse zgoodej vstanejo, zmolijo vse molitve, priporočila. Božje, cerkvene zapovedi itd., karkoli vedó in znajo po nemško in po arabsko, ter večkrat ponavljajo: Heute muss beten viel. — Gott Gnade geben — Taufe (danes moramo veliko moliti, Bog nam bo milost sv. kersta dal). Rekle so jim nune: „Otroci danes bote keršeni“. „Ich küsse die Hand, o mein Jesu (roko ti kušnem, o moj Jezus)!“ je odgovorila Hadiga z drugima dvema, in je kušnila majhno podobico Jezusovo. Pripravljale so se na to visoko in imenitno sveto opravilo tudi z radovoljnim molčanjem, s postam, z obiskovanjem štacionov Jezusoviga terpljenja itd. De pa enake pobožne vaje niso bile prazne, se vidi iz njih sadú. Bile so p. prašane, kaj de so med molčanjem mislile? Hadiga reče nato: Jest sim natihamo molila: „Moj Jezus, pridi k meni, in ne hodi od mene! — Sv. Duh, pridi nad Hadigo, kakor si prišel nad aposteljne!“ Zejneb je rekla: jest sim tiho molila: „O sveti Duh, stori Zejneb močno!“ Tudi naj mlajši, Fatima, je molila: „Pridi, pridi, sv. Duh! nad Fatimo, kakor nad aposteljne.“ Večkrat so pri keršanskim nauku zaterdovale, de prav vse verujejo, kar se učé, de se bodo v resnici po sv. kerstu vsiga greha varovale, de bodo Boga ljubile iz vsiga serca, de ga že zdaj ljubijo, in greh sovražijo itd., de se zares odpovedó hudobi, njegovim delam in satanovimu napuhu. — Večer pred sv. kerstam so hotle brez večerje biti, in ko je bilo Hadigi rečeno: „Jutri boš lačna, ker ne boš dolgo dobila kosila“, je odgovorila: „Wird schon Jezus alles voll machen. — nikes hungri sein (bo že Jezus vse napolnil. — nič ne bom lačna)“. Ravno tako spodbudljivo je bilo njih obnašanje po sv. kerstu. Med kerstnimi in birmskimi darili so bili tudi križci ali britkomartre od častite gospé matere. Vprašajo jih, kaj de jim je naj ljubši zmed vsih lepih daril? Nato vse tri križčike na usta in na serca pritisejo, rekoč: Jesus-Kreuz (Jezusov križ). Hotle so pa tudi svojim dobrotnicam za to nezmerno dobroto hvalo skazati, in so z ginljivo prijaznostjo gospej materi roke kuševale. Ali s tem njih hvaležno serce še ni bilo zadovoljeno, njih znotranje jih je priganjalo, svojo hvaležnost in veliko spoštovanje še očitniši naznaniti. Kaj tedaj storé ti natorni otroci? V stermentje vsih pričujočih nun se na tla veržejo in gospej materi noge kušnejo. Kdo jih je to učil, de se visoko spoštovanje in priserčna hvaležnost zamore tako skazati? Tukaj, kolikor vemo, nobeden ne, med divjaki tudi niso mende kaj taciga vidile, v Rimu tudi še niso bile, kjer dobri verni kristjani Kristusovimu namestniku iz visokiga spoštovanja in hvaležnosti kterikrat pri zaslišanjitudi nogo kušnejo: tedaj jim je to njih natora, njih lastno serce navdalo. Nune so se solzile pri tem pogledu, zamurke pa so začudene vprašale: „Warum du weinen (čimú se jokaš)“? in odgovorile so jim: „Od veselja.“ — Priporočevano jim je bilo, de po sv. Obhajilu ne smejo na Jezusa pozabiti, de naj se kar med drugim veseljem večkrat Jezusa spomnijo, ki pri sv. Obhajilu pride v njih serce. Kakor imajo zamurski otroci sploh to spretnost, de slišane nauke lahko in radi v djanje obračajo, tako tudi une deklice tega nauka niso pozabile; Hadiga je celo vprašala svojo ljubljeno učenico, če ne bodo jedi, ki jih vživa, ljubiga Jezusa v sercu kaj tišale ali nadlegale? Pač velik pomen ima to vprašanje za marsikoga, ki je nezmernosti vdan; gotovo Jezus nima veselja, prebivati v prenasitenim, preokušenim (scartljanim) ali preopitim sercu. Zamurci imajo tudi to lastnost, de so močno strahljivi in plašljivi: ko pa so keršeni in birnani, bodo bolj serčni in neboječi. Naš Jožek starji se je bil enkrat s sabljo opasal, ko je zvečer vun šel, de bi bil pokresal, ako bi kaka huda oblast prišla nadnj. Tudi Jožek mlajši je viditi bolj jak, odkar je birman. Ravno take so bile te zamurke pred sv.

kerstam in si niso nikoli zvečer same in brez luči iz stаницe upale; tudi potlej enkrat je pri enaki priložnosti Hadigo strah opadel, hitro se je pa spreumila, kakor je potlej pravila, in je rekla: „Jesus ist bei mir, ich jetzt nikes mehr fürchten und Furcht wegjagen (Jezus je pri meni, nič več se ne bom odsihmal bala in bom strah odgnala)“. — Fatima je enkrat nesla kosaro kruha in je blezo malo stokala, ker je bilo težko; reče ji njena vodnica: čakaj, bom malo odvezla, je pretežko za te. „Nič nič ne odjemati“, je rekla, „Jezus je tudi težko svoj križ nesel“. — Zejneb je delj časa pred sv. kerstam imela bolečino v očesu in je dosti terpela: ko jo je pa kdo zato miloval, se ni dosti zmečila, rekoč: „Jezus je še več terpel.“ — V šoli so zamurke za čuvajke nad druge postavljene, kar je tudi za nje dobro, ker si potlej same ne upajo nepokojne biti, desiravno imajo sicer toliko govoriti, kakor kak advokat in rade šnekedrajo. Žugala je pa mala Fatima, de bo kar hudo pike delala, ker nočejo otroci pokojni biti; tode Zejneb (Ana) jo podučí: Ti moraš biti usmiljena, moraš reči: bodi pri miru, če ne, te bom mogla zaznamnjati, in se le, če večkrat ne bo hotla ubogati, ji piko delaj! — Hadiga je imela poprej navado, de je vselej po večjim kosu segla, ko je prišla južina ali malica na mizo, in je bila tega opomnjena, tudi sicer je prednosti iskala: odkar je keršena, pa sploh le manjšiga kosca poiše, in vidi se v marsikterih rečeh, kako de svojo natoro zataja, ktera je sicer močno živa in k sebičnosti nagnjena. — Vprašale so tudi po sv. kerstu, če niso zdaj več sužnje in če jih ne bodo več prodajali („nikes mehr verkaufen“) ? Ko so jim njih dobrotnice zaterdile, de nič več ne, in de jih nihče ne bo več prodajal, so uboge sirotke od veselja poskakovale in z dlanmi pokale. — Rečeno je že bilo, kako so bile ves svoj denarček g. Olivieri-u poslale, ko so slišale, de se je bil zavolj odkupljenih zamurskih otrok zadolžil (čez 200 gld. je bil nunski samostan v Milan poslal; Danica pa pred nekimi dnevi svojih nabirk: 179 gold. 57 kr.); tudi pri kerstnih darilih je bilo čutiti, de so kaj taciga mislile, ker jim neki ni bil prav vsč pristavek, „de to morajo v spomin ohraniti“. Ravno tako usmiljene serca so razodevale, ko so nova zamurčica ob njunim prihodu vidile, de sta bolj nadložna in revno oblečena, in so precej prosile nune za denar, de bi jima kaj dale, ter niso počivale, de so vsaciga z nekterimi svitlimi dvajseticami razveselile. Še marsikaj spodbudljiviga bi se dalo od tih osrečenih otrok pisati, jenjamo pa, de se to popisovanje preveč ne raztegne, in želimo, de naj bi vse to zbudovalo usmiljenje do ubogih zamurcov, de bi se jim dušno in telesno pomagalo k rešenju iz njih obojne sužnosti, in de naj bi slehern lepe zglede tih novih kristjanskih otrok v svoje zveličanje obračal.

Kaj lepiga in spodbudljiviga si je potnik mesca velikiga travna po Ljubljani v svojo torbico nabral?

XIV.

Priserčni prijatelj!

Vsaka reč ima svoj konec, tako tudi mesec veliki traven in z njim tudi naše šmarnično opravilo. Približal se nam je zadnji in nar lepši šmarnični dan, en in trideseti velikiga travna.

Kako to, de bi ta dan nar lepši bil? Puslušaj. Lepa, kaj ne, se ti zdi mila spomlad, ko razne trave in rože in drevje v pisanim cvetju ugledaš; ali vse drugači se ti serce smehlja, ko poleti ali jeseni na spomladi čvetsih sadežih sladki, debeli sad veselo pogleduješ. Ravno tako smo bili vselej veseli, ko smo številno množico vidili k vsakdanjim šmarnicam hiteti, zadnji dan pa je v veselji vse druge dalječ presegal, zakaj vidili smo že pred ta večer še pozno

v noč, posebno pa od štirih zjutraj, mnogo mnogo ljudstva vseh stanov okoli spovednic, ne samo v stolni, ampak tudi po vseh drugih farnih cerkvah stati s serčnimi željami, svojo vest očistiti ter potem vredno pristopiti k mizi Gospodovi pri šmarničnim altarlji. Zdelo se nam je, da imamo ljudske duhovne vaje ali ljudski misijon, zakaj skorej ravno tako je bilo, kakor nam misijone po cerkvenih časnikih popisujejo. Cerkev z vernimi natlačena in sicer ne samo pri eni sv. maši, ampak pri vseh sv. mašah od štirih do enajstih zjutraj, in tudi popoldan od šestih do pol devetih zvečer, eni odhajajo, drugi prihajajo. Bilo je pa tudi opravilo današnjega šmarničnega dne vse tako vravnano, da skorej ni moglo lepši biti. Ako mi ne verjameš, poslušaj in sodi.

Bila je dans že ob štirih prva sveta maša pri Mariinim altarlji. Brali so jo visokočast. gosp. Jan. Pogačar, korar in vodja Alojzjeviški, kateri so k sklepu šmarnic tudi seboj pripeljali vso Alojzjeviško mladost, ki je pri tihi sv. maši kaj lepo in in ginljivo pela v Božjo in Mariino čast. Bila je ta sv. maša pred v ciborji izpostavljenim sv. Rešnjim Telesam in tako tudi vse druge maše pri tem altarlji do enajstih dopoldan; in to sicer zato, da so bili verni, ki so želeli k sv. obhajilu pristopiti, po vsaki sv. maši obhajani. Po prvi sv. maši in po prvem sv. obhajanju so visokočast. g. Fr. Kosmač, prvi stolni kaplan, ki so navadno slovenske šmarnice z veliko vnemo vodili, k njih sklepu številno množico, ktere se je bilo do tega časa toliko narastlo, da se skorej ni moglo več v cerkev priti, kratko pa krepko nagovorili ter namen šmarnic razlagali in sad naštevali, kteriga naj bi to sveto opravilo veliciga travna obrodilo; po pridigi so ravno ta gospod drugo žegnano pa tiho mašo v sklep slovenskih šmarnic brali, po maši lavretanske litanije molili, potem pa zopet obhajali. Med mašo in obhajanjem so pa šenklaški pevke ven in ven Mariine pesmi pele, g. Rihar pa so njih petje z orglami spremljali. Koliko vernih je k sv. obhajilu pristopilo, ti ravno ne morem povedati; de jih je bilo pa veliko, lahko že iz tega spoznaš, da se je navadno žegnana maša, ki je dan na dan do šestih pri velikim altarlji, dans se le o pol sedmih zamogla začeti, zakaj bila je dans tudi pri Mariinim altarlji. Ta žegnana maša, pri kateri se je zopet obhajalo, je pa spet tako dolgo terpela, da se je po nji koj začela šolarska maša gimnazialnih in realnih učencev, ktera je bila zopet z blagoslovom, pa ne tiha, ampak peta maša, po šolski maši je pa bila velika maša, tiha, pa z dvema žegnama, ktero so visokočast. stolni fajmošter gosp. Zupan brali in za vse dobrotnike Mariiniga altarja in šmarnic Bogu darovali. Tudi pri ti sv. maši, kakor tudi pri vseh naslednjih, je bilo obilno vernih pri sv. obhajilu. Po pol enajsti maši se je cibori v tabernakelj prenesel. Popoldan ob šestih je bilo sv. Rešnje telo v monstranci izpostavljeno, o kateri uri se je prostorna cerkev zopet začela polniti tako, da je bila že dolgo pred osmimi že zopet natlačena. Ob osmih so visokočast. fajmošter poslednji in sklepni primerjeni govor imeli, v katerim so svoje veselje nad tem izrekli, da so se verni tako radi in obilno šmarnic vdeleževali, in sicer ne samo tako pridno k skupnim molitvam, petju in premišljevanjem hodili, ampak se tudi o drugim času vsaki dan tako obilno pred Mariinim altarljem zbirali; pripovedovali so, koliko in kakošniga sadu so šmarnice povsod za posamezne ljudi in cele kraje in družine obrodile, kjerkoli so se s pravim duham obhajale; djali so, da se tudi ne samo za šenklaško faro, ampak za celo mesto obilniga sadu nadjajo, posebno tega sadu, da se bo v našem mestu zopet tista živa vera obudila, v kateri so naši predniki toliko spominikov zapustili, da so Boga čez vse ljubili, Mater Božjo pa s celiga serca častili; njih upanje pa, so djali, je vterjeno s skušnjo vseh časov, zakaj kdorkoli in v kakoršnikoli potrebi je Marijo častil in na pomoč klical, je bil gotovo uslišan po znanih besedah sv. Bernarda, ki pravi, da se ni bilo nikdar sli-

šati, da bi bil kdo Marijo na pomoč klical, pa bi ne bil uslišan. — Potem so Ljubljancane še od dveh drugih strani očitno lepo pahvalili, namreč da so tudi tako radi obilno darov v dnarjih, sveč, olja, rastečih in ponarejenih cvetie in še clo dragih posod v olepsanje Mariiniga altarja in cele kapele donasali, da se je moglo vse tako napraviti, kakor sim ti, ljubi prijatelj, že v prvem svojim pismu povedal; drugič so pa Ljubljancani tudi zato pohvaljenja vredni, ker so v sklep zopet tako radi in tako obilno k sv. zakramentam prihiteli. O de bi pač vedno tega duha napolnjeni ostali, s katerim se zdaj vsi pričujoči napolnjene čutijo! — K sklepu svojiga odgovora so visokočast. govornik še ob kratkim omenili, da naj bi se dans skupej zbrani v svojih molitvah in priporočilih spomnili tudi matere katol. cerkve, in njeniga poglavarja, rimskiga papeža, sv. Očeta Pija IX., tudi cele ljubljanske škofije in njeniga višiga pastirja, ki so zdaj sicer ločeni od nas, so pa zbrani z vsimi avstrijskimi škofi na Dunaji, kjer se posvetujejo, kako bi se dala pogodba, ki so jo naš milostljivi cesar s Kristusovim namestnikom na zemlji sklenili, v veči dušni in telesni prid cerkve in vlade, deržavljanov in kristjanov speljati; — spomnijo naj se tudi v svojih molitvah, so djali, našiga mladiga in pobožniga cesarja, da bi ga Bog vedno razsvetljal, da se bo vselej s previdnimi in Božjiga strahu polnimi svetovavci in namestniki obdajal in svoje podložne tako vladal, da zraven časniga blagra večniga ne zgube. Tudi staršev niso pozabili opomniti, da naj k preusmiljeni Devici vsaki dan sicer, posebno pa dans kličejo, da jim bo na strani stala, nedolžne otročice nedolžne ohraniti, razuzdane pa zopet na pravi pot pripeljati. Po lepim govoru so pevci dnevno pesem zapeli, po petju je bil prvi žegen; potem litanije, po litanijah petje zadnje polovice dnevne pesmi; ko je na koru vtihnilo, so roženkranc molili, potem se je spet na koru zapelo, po petji pa so fajmošter z ginjenim glasom navdušeni „Te Deum laudamus“ zapeli, kor pa je ravno tako navdušeno „zahvalno pesem“ pričel; ali ni je sam spel, koj pri drugi verstici se je jelo tudi ravno tako navdušeno sploh po cerkvi peti, tako da se je že pri četrti verstici cela cerkev s koram v petji zedinila. Vse je bilo, mlado in staro, ženstvo in moštvo, visoko in nizko, z eno besedo, vse, kar je nemško zahvalnico znalo. Bilo je pa tudi navdušeno petje in soglasno gromenje iz jezera in jezera gerl, kakoršniga si javalno kdaj slišal, gotovo pa, kar nar starji Ljubljancani pomnijo, v šenklaški cerkvi se ne enako, zakaj bolj gosposki ljudje si skorej v nekako nečast štejejo, v petji s koram se združiti. To pač ni prav! Današnji dan je pokazal, kaj splošno petje v cerkvi premore, zakaj malo ktero oko je suho ostalo, slehernimu je kaka solzica v očesu zaigrala, nekterim so pa solze oči zalile in še clo lica polivale. Le škoda, tako so vsi pričujoči rekli, da se cela zahvalnica ni spela, ampak le samo dva oddelka! Gotovo! ni ga petja čez splošno petje po celi cerkvi. Kdaj se bo neki tako petje tudi v Ljubljani po cerkvah v-peljalo? Rečem po Ljubljani, zakaj po kmetih naše dežele se že sem ter tje nahaja, po drugih deželah pa tudi po mestih. Pa ko bi se tudi v nobenim mestu ne našlo, saj bi Ljubljana tudi smela vzeti kaj lepiga in dobrega od pobožniga kmeta; ali morebiti ne? Zvonec naj vselej le tisti nosi, ako je tudi v kmečki suknji, ki z nar boljim blagam terži! In za njim naj bi vsi drugi potegnili! — —

Ko navdušeno petje vtihne, veliki zvon v sveto tihoto zabrenči, duhovšina angelovo česenje prične in cela cerkev ji na glas odgovarja. Koliko je pa ta molitev vse pričujoče pritresla, ti ne morem dopovedati. Zdelo se je, da ravno kar Beseda nebesa zapustivši, meso postaja, obdana z vsimi angeljskimi kori. Po angelovim česenju pa je bil zadnji žegen, po žegnu pa so čast. g. bogoslovci združeni s šenklaškimi pevskami slovenske pesmi v Marijno čast in slavo k razidu obiskovavcov šmarničniga opravila tako lepo, navdušeno in ginljivo peli, da so le tisti, katerim se je do-

mú mudilo, cerkev zapustili, in tako je bila cerkev polna, dokler se je pelo, le gnječa je bila nekoliko odjenjala. O pol devetih je bil konec današnjiga in vsiga šmarničniga opravila, opravila, čez katero je bil le en glas slišati: vse je bilo lepo, akoravno se je eden in trideset dni opravljalo! Prve dni rožnika in še dolgo potem sim jih veliko slišal reči: v resnici mi je dolg čas po šmarnicah.

Ako bi hotel svojo besedo, ki sim ti jo v svojim petim pismu dal, popolnoma spolniti, bi ti mogel še naznanjati, kaj in kako se je pri šmarnicah pelo. Kar „kaj“ tiče, bi ti malo pomagalo, ako bi ti le imena šmarničnih pesem naznanjal; njih natančniga zapopadka bi ti pa ne mogel drugači popisati, kakor, ko bi ti jih v slovensko prestavil in sicer pesniško prestavil, zato pa kakor ti je znano, nimam prave žile; torej ti le toliko od njih povem, de so bile premišljevanjem posameznih dni, kolikor mogoče, primerjene in de vse v Mariino čast in slavo merijo. Imam pa še en vzrok, zakaj se v nemške šmarnične pesmi dalje ne spušam, namreč zato, ker nam že slovenskih pesem v Mariino slavo ne manjka, velikoveč se prederznem v pohvalo naših pesnikov svojo misel očitno izreči, de so nas že doslej z njimi tako dobro previdili, de se bo naš slovenski narod kmalo smel zastran Marijnih pesem z vsakim drugim ponasati, in to ne samo, kar tiče število, ampak tudi jedro, posebno pa napeve. In to že zdaj, akoravno še nismo v zlati dobi, zakaj nadjamo se še boljih časov, kadar se enkrat katoliško življenje vsled slavnoznane pogodbe razcvetlo.

Tudi na vprašanje „kako se je pelo“? ti ne mislim veliko pisati, saj veš, de kakor žila tudi moje uho ni pesniško, toliko sicer že razločim, kaj je lepo in vbrano, kaj pa ni; kaj mi je všeč, in kaj ne; tode po svojim izustiti sodbe čez napeve in njih speljavo se nikakor ne smem perderzniti, torej ti tukaj le misel drugih razodenem, ako ti povem, de so napevi pesnim mojstersko primerjeni, veseli in mili, veličastni in priserčni, pretresivni in ljubeznjivi, kakor so pesmi. Pa saj ti v njih pohvalo zadosti že s tem povem, de ti naznamim, kdo jih je zložil? Zložili so jih vse z veliko navdušnostjo visokočast. gosp. Gregor Rihar, mojster, ki v cerkvenim petji enakiga ise; s temi napevi so zopet pokazali, koliko je njih blago serce za Božjo čast in Mariino slavo vneto. Bog nam jih še dolgo, dolgo ohrani! Slovenija jim bo že hvalo vedila na veke. Bog pa jih bo za njih trud obilno plačeval na vekov veke! — Eni napevi so clo tako dopadli, de so bili častiti g. Rihar koj po spetji prošeni, jih dati prepisati, kar so blagi gospod priserčno radi privolili. In prepisani napevi so se koj drugi dan na Dunaj in v Prago peljali, kar je visokočast. gosp. Semški Janez že davnej slišal, jez pa sim ti to do dans prihranil. Tudi to je velika pohvala zložitelja. Kar speljavo imenovanih napevov tiče, te zopet na to zavernem, kar ti je že dobro znano. Saj veš, kako tanko uho gosp. Rihar imajo in koliko natančnost pri petji od pevcov hočejo imeti. Take pevke, kakor so šenklaške, pa tudi zamorejo njih tankimu sluhu zadostiti.

S tem listam končam svoje naznanila od nežniga šmarničniga opravila. Mislim, de te ni toliko radovednost kolikor tvoja resnična želja, šmarnice tudi pri vas v prihodnje napraviti, gnala, me toliko natančniga popisa Ljubljanskih šmarnic prositi. Vem sicer, de jih ravno tako ne boš napravil, kakor so se pri nas obhajale, ker jih tudi ne moreš, pa, saj ni ravno potreba, de bi se povsod enako obhajale, vsaki kraj naj le ima kaj posebniga, de se le v tem zedinimo, de povsod Marijo spodobno častimo in slavimo, in svoji duši večni raj služimo.

S popisovanjem ljubljanskih šmarnic sim sicer precej truda imel, tode ne misli, de si mi s svojo prošnjo kako

nadlego delal, rad sim spolnil tvoje vošila, in sim dokaj plačan za svoj trud, ako sim pri tebi, ali pri kom drugim kaj v Marijno čast in slavo pripomogel. Vender te pa še za svoj majhni trud neke druge ljubezni poprosim, te namreč, de pri prvih šmarnicah, ki jih boš s svojo drago čedo obhajal, še za-me eno „česenisimarijo“ zmolíš.

Zraven šmarnic še nekaj imam, kar sim si po Ljubljani mesca velikiga travna popotvaje v svojo torbico nabral, česar pa le ob kratkim opomnim. Koj prvi dan imenovaniga mesca je bilo slovesno prvo sv. obhajilo realnih učencov v podružniški cerkvi sv. Florijana, kterim so ga delili njihov učenik gosp. Anton Lesar, drugi dan tistiga mesca je bilo slovesno prvo sv. obhajilo gimnazialnih učencov v križanski cerkvi, kterim so ga tudi njihov učenik gosp. Anton Globočnik delili, petnajsti dan velik. travna pa je bilo slovesno prvo obhajilo učencov začetnih šol, kterim so ga pa na prošnjo gosp. katehetov visokočast. gosp. korar in stolni fajmošter Jožef Zupan v stolni cerkvi in sicer pri šmarničnim altari delili. Boje je bilo letas tudi v vsih drugih ljubljanskih farnih cerkvah prva sv. obhajilo slovesno obhajano. Tudi iz te novice lahko povzameš, de se kersansko življenje lepo razcveta.

Tako tedaj za dalje časa slovo od tebe vzamem ter te lepo prosim, de se mnogokrat v molitvah spomniš svojiga zvestiga prijatla
A. Suškiga.

Misijonske naznanila

prečastitiga gospoda Provikarja Dr. Ignacija Knob-leher-ja do kardinala Franzoni-a, vodja v rimski propagandi.

(Dalje.)

O svojim „preljubim misijonu pri Marii Devici v Gondokori“ med drugim naznanujejo visokočastiti gospod provikar:

Pretečeno leto, kakor Vam je znano, Prezvzišeni Prečastitljivi gospod! je umerl prečast. gosp. Ignaci Kohl malo dni pred odločenim časom, ko se je bilo meni od ondot verniti, kteri je bil preobilno česen in ljubljén od vsih Barijanov, ki so ga poznali, še bolj pa od otročičev, kterim se je s celim srcem daroval. Po ti nesreči v našem misijonu sim se tam gori več časa pomudil, poslednjič pa sim vender le mogel odriniti, zročivši misijon nekimu služabniku, na kteriga sim se zanesel, in priporočivši ga v posebno previdnost Gospodovo in v brambo presvete Marije Device, dokler bi se ne povernil. Desiravno sim bil pred odhodom kolikor toliko oskerbel, me je vender zmiraj skerbelo zastran stanovitosti tako mlade kersanske občine, kakoršna je bila ta, ki sim jo bil mogel skoz celo leto brez pastirja zapustiti. — Toliko večji je bilo moje veselje, ko mi je približajočimu se Gondokori naproti prišla procesija kakih 50 fantičkov in deklic, ki sim iz obleke in bandera spoznal, de so naši kersanski novinci in pa pripravljanci k sv. kerstu pretečeniga leta. Ko so namreč le-ti zvedili, de „Zgodnja danica“ (misijonska ladija) gre, so ji obilno daljavo naproti prišli in so prepevali z živim in gnljivim glasam litanije Matere Božje, gredoči v redu za banderam nebeske Device, naprej moški spol po dva in dva, za njimi deklice ravno tako, vsi oblečeni v prazničnim oblačilu misijonskih rejencov, s kterim so bili pri sv. kerstu ali poprej obdarovani. Ko so se približali, sim rekel h kraju zapeljati in sim vse na ladijo pustil, na katero so z veliko skerbljivostjo že saj dve mesca čakali, ker nekteri hudovoljni kupčevavci so bili glas raztresili, de sim v Hartum vernivši se, umerl, drugi pa so terdili, de se več ne menim ne za Gondokoro, ne za Barijane. Torej je bilo veselje toliko občutljivi, vsi so šli v ladijo, kjer so se vnovič razlegale lavretanske litanije v kapeli „Zgodnje danice“ pred altarijem presvete Marije Device, ktera je bila v zahvalo.

de sim spet živ in zdrav med nje prišel, častitljivo ozaljšana. Ti pervinci niso znotranji rejenci našiga misijona, lansko leto so pervikrat h kersanskemu nauku hodili, sicer pa so po navadi svoje dela opravljali doma, na polji in na paši. Ni se mi namreč primerno zdelo, da bi bil o našim pervim prihodu odločen zbor (collegio chiuso) naših pervih kristjanov napravljaj, ki jih je Božje usmiljenje zmed zlo številniga naroda izvolilo. Naši prvi kersenci so ostali pri svojih starših; kadar niso imeli dela v svoji domači hiši, so imeli privoljenje, priti in pri nas ostati celi dan, zvečer pa so šli na svoj dom, kjer so zgovorno pripovedovali svojim staršem vse, kar koli so pri nas podnevi slišali in se učili. Tako jih je zamoglo vsak dan precej veliko število deležnih biti podučevanja, in zmed naj pridniših in naj boljših so se zamogli zmiraj nekteri zbirati za sv. kerst. Veselo je bilo viditi, kako so se včasih bratje verstili v svojim delu, da bi se zaporedoma nauka vdeleževali. Ta prva kersanska občina zmed Barijanov je o moji nepričujočnosti vsak dan prihajala v misijonistnico, molit pred podobo presvete Marije Device, kar so se bili pretečeno leto iz glave naučili, — in bodi zahvaljena naša občinska Mati nebeška — Ona je te svoje nove otročice varovala, kakor čujoča pastarica, ki nikoli ne pusti spred oči svojih preljubeznjivih jagničkov. (D. sl.)

Is Amerike.

List gosp. Lavtizar-ja, misijonarja v Ameriki, do gosp. Janeza Vovk-a.

(Dalje in konec.)

Pismo g. Gostner-ja, kteriga je lansko leto iz Gondokore (mende iz Hartuma? Vr.) pisal, je v nekim nemškem časniku, kteriga iz Cincinnati prejemam, natisnjeno, z neizrečenim veseljem ga berem. Tudi, da je bila v Ljubljani rokodelska družbina slovesnost (Gesellenverein-Fest), sim bral v ravno tem časniku, in da je g. prošt Ladinig veliko mase imel pri ti priložnosti, kakor tudi da je g. Kolping tam bil. Sicer pa nič družiga od Kranjskiga ne berem v časnikih. Zadnje pismo, kteriga sim iz Kranjskiga prejel, je od g. Povšeta od 16. grud. 1855. Knownothings (Nevedeži, na Nemškem se imenujejo taki združevanja rudeči republikanci) v zedinjenih državah so letas malo potihnil, mende še niso dosti močni; torej je upati po tem, kakor se zdaj kaže, da bo prihodnjo jesen spet demokrat za predsednika izvoljen, da bo potem takim saj 4 leta še stara ustava obstala, ktera tudi katolicanam privoli ravno te pravice, kakor vsim drugim. Zlo se bere, da bi utegnil Buchanan (reci Bokanan) prihodnji predsednik biti. Tudi katolicani so tega veseli. Neko čertico iz svojiga tukajšnjiga življenja ti hočem pisati. Pretečeno zimo sim peljal katol. učitelja, prav pobožniga mladca, ki je sicer Nemec, pa vendar dosti dobro angleško govori, na neki otok, kjer je nekaj Indijanov, da bi tam angleško učil; škof so ga najeli, da bi protestante odvernili, se tam vsilovati. Peljali smo se na saheh v budim mrazu po ledu. Nekteri Indijani iz domače vasi so šli pred tje in sim jim rekel, tam povedati, da naj pridejo po me in po učitelja. Pa uni so bili neizrečeno ne-

voljni, in so rekli, da nočejo tega učitelja. Vender hotel sim poskusiti, sim najel domačih Indijanov, da so naju tje peljali. Učitelja res niso hotli sprejeti, ker so rekli, da jim je že agent eniga obljubil, ki bo bolj skerbel zanje, kakor mi. Prav blizo na drugim otoku je bilo nekaj Mormonov, njih poglavar Streng je v časniku, kteriga je vredoval, to novico razglasil in zraven še lagal, ter je rekel: Indijani so se spuntali zoper svojiga duhovna, ker jim je hotel učitelja vsiliti, ki ne zna ne besede indijanskiga ne angleški-ga. Potem je duhoven neko ženo v spovednici otepel, na to pride njen mož, duhoven je komaj ušel, da ni bil od moža dobro pretepen. Potem pridejo vsi možje k duhovniku in mu rečejo, da naj se z lepo sprevi, če ne, bo dobil mačjo godbo (Katzenmusik). Nato je duhoven pobegnul. Je prerokoval tudi, da dnevi katoliškiga predništva med Indijani so soštetni. Pa glej! Streng je bil mesca roznika od eniga zmed svojih, ki je bolj pošten bil, skorej ustreljen, zlo je bil ranjen, da se je komaj malo ozdravil, in vse Marmone so Amerikanci in Francozi z otoka pregnali, ker so preveč kradli, in ravno v tistim tednu, ko je Streng mogel iti, sim družiga katol. učitelja na imenovani otok peljal, kteriga so škof najeli. Tega so Indijani sprejeli, ker ga je agent poterdil, ki ga bo tudi plačeval. Streng je neki pravil Mormonam, da naj se ne bojé Amerikancov ali drugih, ker on je drugi Mozes, če bo treba, bo le s palico po jezeru udaril, bodo pa po suhim šli. Tode revež je bil bolan, ker je bil ostreljen, ni mogel ne sebi ne drugim pomagati. Vera in življenje Mormonov je polno spačenosti in hudobije; skorej so starim Manihejcam podobni. So iz več narodov namešani: Amerikanci, Angleži, Skoti, Švedi, Norvegii, Nemci, Švajcarji; njim od Amerikancov odkazano zemljiše je deleč proti zahodu, Uta po imenu, kjer jih že okoli 50.000 prebiva, nekteri so drugej raztreseni. — V „zedinjenih državah“ se vsake sorte ljudje znajdejo, ki na mnogo vižo molijo. V „San-Francisko“, v poglavitnim mestu v Kalifornii, so celo Kinezi to leto tempelj napravili, da bodo malikovali. To se je še celo nekterim nevernim Amerikancam smešno zdelo.

Gospod Pirc so mi spomladi pisali, ter mi bukvice v dar poslali, ktere so v nemškem jeziku spisali in natisniti dali, namreč kratek popis indijanskih misijonov. Pravijo, da je preveč dela zanje, ker so že 70 let stari, in imajo na več krajih Indijane, Nemce in Francoze preskerbljevati, neizrečeno potrebujejo pomočnikov. Na Kranjsko so pisali, da bi kdo od tam prišel. Pač bi bil tudi jest vesel, ko bi Bog nektere iz moje ljube rojstne dežele tje poklical.

Gospod Mrak me je trikrat obiskal, ker je od sv. Kriza šel. Če je dober veter, se v enim dnevu prijadra od njegove vasi k sv. Krizu. Ima veliko hoje, vender večidel na konju, ker se je sem ter tje že precej Belih naselilo, ktere mora včasih obiskovati. Zmiraj je terden in zdrav. Od drugih slovenskih duhovnov, ki so v Ameriki, samo to vem, da še vsi živé, ker njih imena berem v šematizmu ali almanaku. Letá almanak popisuje stan katoliške cerkve v vsih „zedinjenih državah“, kjer je zdaj 7 nadškofij, 35 škofij in 1761 duhovnov. Iz njega ti spišem naslednji pregled kat. cerkve v „zedinjenih državah“:

V letu.	Škofije.	Ap. vik.	Škofje.	Duhovni.	Cerkve.	Duhovnije.	t. j.	kjer so duh. stanov.	Sementiša.	Kolegije.	Ženski samostani.
1808	1	—	2	68	80	—	—	2	1	2	—
1830	11	—	10	232	230	—	—	9	6	20	—
1840	16	—	17	482	454	358	—	13	9	47	—
1850	27	—	27	1081	1073	505	—	29	17	91	—
1854	41	2	39	1574	1712	746	—	34	20	112	—
1855	41	2	40	1704	1825	678	—	37	21	117	—
1856	41	2	40	1761	1910	895	—	37	24	130	—

Kolegije so vsi katol. šole, kjer učenci ne le nauk, ampak tudi hrano dobivajo, skorej tako kakor mali alumnat v Ljubljani, se vé da tukaj morajo učenci plačevati po 100, 120 ali celo 150 dolarjev na leto. Lete kolegije imajo mni-

hi, večidel Jezuiti. Te naprave so neizrečeno dobre in potrebne, ker razun njih ni nič višjih katoliških šol v Ameriki. Rast katol. cerkve v ti deželi je skorej le od tod, ker vsako leto veliko katolicinov iz Evrope pride. Kar je bolj-

ših, skerbé, de se med katoličani naselijo, in vas je kmalo veči, de zamorejo cerkev narediti in duhovna preživiti; ali jih v kakim kraju več skupej zemljiša nakupi, in kmalo hiše in tudi cerkev napravijo. So sicer tudi spreobrnjenja nevercev in protestantov, vendar le redke. Veliko katoličanov pa tudi vero zanemari, ker več let duhovna ne slišijo in med takimi živé, ki sv. vero zasmehujejo. Lansko leto sim v Novim Jorku nekiga redemtorista slišal pridigovati, de sim bil zares zlo pobitiga serca. Med drugim je rekel: Vsako leto gre v ti (nemški) fari od 200—300 otrok k prvemu sv. obhajilu; koliko jih pa potem v poznejših letih k spovedi hodi? Redki so. Potem je neki izgled povedal. Dans sim bil pri nekim nemškem dekletu, ki je bila ostreljena in smertno ranjena; bila je 15—16 let stara. Sim jo vprašal, če želi se spovedati. Je rekla, de ne vé, kaj je spoved. Ali niso tvoji starši katoličani? So, je odgovorila. Ali te niso nič učili kersanskiga nauka? Nič ne, je rekla. Te bom tedaj jest kratko podučil, de se boš spovedala, ker boš berž ko ne kmalo umerla. Nočem, ni treba, je odgovorila. Še tisti dan je umerla — brez spovedi. De je pa zlo veliko pobožnih katoličanov v Ameriki, je tudi resnično.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Iz lista prečast. gosp. Olivieri-ta od 13. t. m. do prečastite prednice v ljubljanskim uršulinskim samostanu posnamemo naslednje verstice: V zvezčicu (poslanih milih darov) so bili tudi 3 listi, pisani od naših dotičnih (zamurskih) deklic, ki bi nikoli ne bil verjel, de so se že toliko naučile in kaj taciga premorejo. To je pripisovati neprenehljivemu prizadevanju Vaših učenic, prečastita mati! Prav hvaležin sim zavolj tolikiga truda za naše zamurke, in veselim se z Vami lepe sreče, de so bile prerajene k novemu življenju gnade s pomočjo sv. kersta. Bral sim dalje z velikim veseljem, de so tudi uboge zamurke same želele kaj (za odkupovanje zamurskih otrok) dati, ter so darovale vse svoje premoženje; to je zanesljiv dokaz, kako de so dobroserčne in hvaležne do začetnika svoje sreče, — pa de še tudi niso bile zadovoljne, de so vse dale, kar so imele, temuč so tudi prosile in nagovarjale druge usmiljene ljudi, de naj bi pomagali. O, Bog Vas oblagodari, in dajte nebese, de dosežemo lepo srečo, se enkrat skupej veseliti v lepim raju! Preponižni in ves hvaležni služabnik, duhoven Nikol. Jan. Kerst. Olivieri s. r.

* Vprašanja in tvarine pri poslednjih duhovskih izpraševanjih. Ex jure ecclesiastico. 1. Quid intelligitur sub primatu in ecclesia, et quatenus sunt ejusdem jura essentialia? 2. Quid matrimonium, et quatenus ejus effectus? 3. Quatenus adhibendae sunt cautela in erectione ac acceptatione sacramentorum fundationum. E theologia dogmatica. 1. Qui haeretici vocantur formales? possuntne fore spem salutis aeternae? 2. Quae est doctrina catholica de processionibus duarum personarum? Quomodo demonstratur processio Spiritus S. a Filio quoque? 3. Quomodo differt sacramentum poenitentiae a sacramento baptismi? Iz katehetike: Kaj se pravi kersansko upati? E theologia morali. 1. An revera praeter officia consilia dantur in vita morali? 2. Indifferentismus in vita religiosa, quomodo refutatur? 3. Cujus momenti est mortificatio sui pro vitamoralis? Iz duhovniga pastirstva. 1. Kaj je vzrok pogostniga izgovora med ljudmi, de ni mogoče tako živeti, kakor duhovni učé, in kako ga zamore duhovni pastir popolnoma zavrniti? 2. Ali je popolnost spovedi bistveno potrebna pogoja zakramenta sv. pokore? 3. Ob katerih dnevih se smejo sploh, ob katerih le s pogoji, in s kakošno pogojo černe sv. maše brati? Pridiga: Čigava je ta podoba in ta napis? Mat. 22, 20. Vpeljava kratko izdelati, drugo pa osnovati. — Paraphrasis biblica. Lucas XVII. 20—30 inclusive; ad Hebraeos XII. 1—9. exclusive.

Iz Turjaka 15. kozop. Zidanje nove cerkve v La-

šičah na Dolenskim, ktere slovesni obredni pričetek je bil v 22. in 23. listu „Zg. Danice“ t. l. popisan, gre tako uspešno in srečno spod rok, de potem ko je bil poleg omenjeniga popisa 13. vel. travna vkladni (gruntni) kamen slovesno blagoslovljen in vložen, je bila 14. kozop. — ravno pet mescov po pričetim zidanju — že streha vsa dodelana in z opekami dokrita, ter to srečno doveršenje z veseljem, vbranim priterkovanjem na znanje dajano. Vidi se pa tudi pri tem zidanju posebno Božje varstvo, de se pri taki, dostikrat nevarni stavbi in pa mnogi neprevidnosti pomagavcov in gledavcov vendar le čisto nobena nesreča dozdej ni zgodila; pa tudi vreme je bilo ves čas za to delo tako vgodno, de ne kmalo ktero leto tako. Gospod fajmošter pa delajo res pogumno in neomahljivo, kakor jim je bilo od vis. čast. gosp. pridigarja o slovesnim pričetku opomnjeno in priporočeno, ter hodijo naravnost in moško svojo pot, ne krenivši se ne na desno ne na levo. Ljudje pa tudi sploh radi vbogajo, ter pridno in z veseljem delajo, posebno mladina. Delo samo je po spoznanji zvedenih gospodov res mojstrovsko in tako lepo in terdno napravljeno, kakor bi se terdnjava zidala. Pa ne le zavolj zidarske umetnosti in skerbnosti ondodni zidarski mojster Ant. Frucco vso hvalo in zahvalo zasluži, ampak tudi zavolj svoje dostojne, ponižne obnaše in kersanske skerblijivosti. On ob nedeljah na noč še mirno zaspati ne more, ako se ne zanese in ne pogleda, ali se znajdejo vsi njegovi zidarji domá na svojih ležisih, ali nobene nerodnosti med njimi ni. Več zidarjev je že kar iz dela spustil in odpravil, ktere je nevkretne in malopridne spoznal. Po njegovi volji in skerbi zidarji vsak večer združeni sv. roženkranc in litanije molijo, potem pa še lepo pobožno (laško) pesem zapojó. Ali ni to lepo in posnemanja vredno povsod? Naj bi vsi tako ravnali, koliko bi bilo manj greha in nesreče, več pa sreče in Božjiga blagoslova! Stari nauk: Moli in delaj! tudi pri zidavah in stavbah velja. Pa še eno je potrebno, brez česar se na svetu nič ne stori — denar, denar! Te reči pri tacih delih večidel rado in poprej primanjkuje, kakor si kdo misli. Naj bi torej tudi taki, kteri so v Lašičah kdaj prebivali, ali ondi rojeni in izrejeni bili in perve sv. zakramente prejeli, ali kteri so sicer v kaki zavezi z omenjeno faro in cerkvijo, po svoji premožnosti z dobrotljivo roko pripomogli, de se častitljiva hiša Božja postavi in do konca dobro izpelje. Dajte še, dajte! kličejo tam; pomagajte! Kdor hitro dá, dvakrat dá! Naj je to dobro, bogoljubno delo, v Božjo slavo in v čast prečiste Device Marije!

Iz Gorenškiga. Akoravno že sploh celi svet imenovati zamoremo vesoljni tempelj Božji, so vendar še posebni kraji na zemlji, ki serce človeka neizrekljivo mikavno k molitvi vabijo. Snem reči, de se zlasti Slovencem tacih krajev ne majnka, zakaj ni je mende fare med nami, de bi ne imela doma ali v bližnji okolici kake cerkve, posvečene nebeški kraljici Marii ali kakimu svetniku, kamor se pobožni bližnjih in mnogokrat tudi daljnih krajev pogosto k počesenju in molitvi shajajo. Posamezno take posvečene kraje naštevati, bi bilo pač preobširno delo, le eniga danes omeniti je pričujočih verstic namen. Menim namreč cerkev Marije oznanjenja v Cengrobu ali Černingrobu v Starološki fari. Naj bi ptuji popotnik, ki v Skofjo-Loko pride, se saj ne mudil, te cerkve pogledat iti, zakaj ondi bo našel, kar gotovo ne pričakuje.

Pot do te cerkve je že sama na sebi priporočevanja vredna in zasluži po vsi pravici imé družiga Čvetličnika. Pelje namreč mem imenitne in pomljive stare cerkve sv. Jurja pri materi fari v stari Loki (ktere podružnica tudi je) in se vije za vasjo memo rodovitnih polj, kterih mnogoteri sadeži so pač pripravi, buditi hvaležnost kristjanu v sereu; dalje tje se prijetni gaji, ki delijo hladivno senco trudnemu romarju, kaj ljubo družijo z zelenimi travniki, kterih cvetlice se kratko malo ne obotavljajo, razveselovati s svojimi mnogoverstnimi barvami oko memgredočiga popotni-

ka, z eno besedo: cela pot od Loke do Cengroba spodbu-
duje z naravnimi lepotijami serce človeka k pobožnosti;
verh tega pa še posebej neke kapelice ob taisti glasno
spričujejo o vneti gorečnosti naših sprednikov. Vender —
ko do cerkve prideš, je tvoje pričakovanje gotovo po tleh.
Misliš si morebit, tu najti le kako lepo in čedno opravljeno
podružnico; pa ne, ljubi bravec, tu najdeš cerkev, ki se
smé tudi marsikteri stolni cerkvi na stran postaviti. Mnogo
sto let stoji že ta sveti hram in je še vedno živi pridigar,
kako vnet je bil že od nekdanj slovenski rod za počesenje
Marije. —

O izvirnem imenu te cerkve si je ustno izročilo ne-
kolko navskriž, zakaj med tem ko eni terdijo, de je bilo
tukaj nekdanj prebivališče tolovajev in morivcov — torej Čer-
nigrob, — pripovedujejo drugi, de je blizu cerkve prebival
nekdanj imeniten grof z imenom Čere, ki je dal na lastne
stroške cerkev sozidati in je tudi v nji pokopan, torej Če-
rengrob; morebiti pa ker je ljudstvo cerkveniga vtemeljitelja
gotovo v časti imelo — Cengrob; (mogoče de tudi iz „Eh-
rengruben“; Vr.) Naj si bo vender, kakor je, moj pravi
namen je le, o cerkvi, sploh in tudi o dandanašnji lepoti ta-
iste kaj povedati. — De je bila zidana o dveh in kakor se
po delu loči, zlo oddaljenih časih, zamore oko na prvi hip
spoznati. Dela je vender gotiskiga. Ladija cerkve je niz-
ka, ima tri predele in nosi znamenja visoke starosti. Dolga
je 21 korakov. — Bolj veličasten pa je prezbiteri, ki je 17
korakov širok in 27 korakov dolg. Obok je zlo visok, u-
metno zidan in ozališan ter podpert s 6 šibkimi stebri. Ve-
liki altar je čez in čez z drobnimi rezlinami obdan in zlo
ves bogato pozlačen. Na desni strani prezbiterja je nad
vhodom iz žagrada po talijanski šegi napravljen kor z or-
glami na 10 spremenov. Zvonik pa se smé po vsi pravici
velikansk imenovati, in se mu ne najde kmalo para, meri
namreč v notranji svitlobi dobre 4 seznje. V njem visijo 3
zvonovi, manjša dva sta že zlo stara, veliki pa tehta 30 —
40 centov in ima silno jasen in krepek glas. Napis ima
slovensk, ki se tako glasi:

Na eni strani: Kadar sim bil prvič izlit,

Smo prejeli ljubiga miru dar;

1763.

O Bog daj, ker sim zdaj prelit,

De bi tud' ga vživala vsaka stvar.

1807.

Na drugi strani: K časti Marije hočem zmiram pet',

In vsim vernim glasno razodet',

De Jezus bo roko raztegnil,

In moje dobrotnike vse požegnal. —

Tudi razgled iz turna je vreden, ga omeniti. Iz des-
nih lin gledajočimu se kaže za rodovitnimi polji in tamoz-
zelenimi gaji lično Loško mestice in pričetek Poljanske in
Selske doline; ako se ozremo iz levih lin, vidimo kukati
zmed zeleno obrašeniga homea bela zvonika sv. Jošta, v
ravnini pa farno cerkev Šmarten z mnogimi podružnicami,
unkraj Save pa staro mesto Kranj. Zadej tam molijo Stor-
žie, Grintovec in druge gore svoje gole verhove pod obla-
ke; iz lin prot solnčnemu izhodu gledajočim pa se razpro-
stira pred nogami cela planjava Koroških in Štajarskih mej-
nikov do zeleniga Osovnika tam nad Sovro; doli pred nami
pa za rodovitnimi polji dalje gledati brani dvoglavna Šmar-
nagora. Razgled iz turna je z eno besedo lep, silno lep,
ker nam kaže eno nar lepših okolice gorenske strani. —

Kakor pa je cerkev sama na sebi lepa, je bila vender
v poslednje leta nekoliko zanemarjena, in je imela tudi
svoje — kakor pravimo — pavove noge. Že pot — bolj
slaba steza — od Loke do nje je bila taka, de je posebno
o bolj slabim vremenu marsikteriga zamogla odvracovati;
pred zidam, ki cerkev obdaja, je bil globok prekop; po-
sebeno neprijazno pa je človeka pozdravljala lesena lopa pred

velikimi vrati. Tudi znotranje cerkve je bilo zastran za-
mazanih sten nepriljudno, veliki altar sta pa dva mala stran-
ska, ktera sta bila na stebre naslonjena, skorej čez polovi-
co zakrivala itd. —

Ko so pa pred malo leti sedanji visokočastiti gospod
dekan, Franc Kramar, starološko faro prevzeli, so obrnili,
in — kar jim je v posebno čast, še vedno obračajo vso
svojo skerblijnost na popravljanje Cengrobske cerkve. De
govorim čisto resnico, naj poterdijo naslednje spričevanja.
Osnovali so lepo novo cesto od farne vasi do Cengroba
(skorej uro hodá), tako de je za vožnjo in peš hojo kakor
nalaš. Prekop pred cerkevjo so dali zasuti in ves prostor
z okroglimi kamnički potresti. Lesene lope pred velikimi
vrati ni več, zakaj umaknila se je sprelepi novi, ki je zi-
dana v gotiški šegi, z 12 stebri, ki so beloolikani, taki, de
bi jih človek skorej iz marmeljna mislil. Velike vrata so
pridobile še na vsako stran tovaršico, in zdaj iz konca v
vsaki oddelek cerkvene ladije posebne vrata deržc. Tudi
obojne nove vrata imajo gotiško obliko, in so v verhuncih
ozališane z lepimi barvanimi okni. Znotraj v cerkvi je vse
lepo pobeljeno in osnaženo. Stebri, ki prezbiteri podpirajo,
so zunanjim dvanajsterim enako beloolikani. Mala altarja,
ki sta velikiga zakrivala, sta odstranjena ter pomaknjena k
stranskim stenam; trije mali altarji v prezbiterii s koram in
orglami vred so novo pobarvani in pozlačeni; sploh, cerkev
ima v poslednjih letih od dne do dne lepši podobo. V krat-
kim bo mende tudi veliki altar novo pozlačen; potem bo pač
tak, kakor jih je malo taci na Krajskim. Čez vse to pa
vender ena želja posebno goreče še tli v sercu visokočast.
gosp. dekana; tudi te ne morem in nočem zamlčati. Radi
bi namreč obok cerkvene ladije vzdignili in napravili ena-
ko unimu v prezbiterii. Sklenjeno bi bilo to pač gotovo z
velikimi stroški, pa vender jim spolnitev njih hrepenenja za
olepšanje te zale cerkve iz vsega serca želimo, zakaj po-
stavili bi si blagi gospod s tem spominek, ki bi se prese-
loval na vnukov vnuke, in bi slavil njih vnetost še pozne
stoletja. Hvaležni pa že zdaj morajo biti prebivalci Loke
in njene okolice svojimu gosp. dekanu, ki si tako zvesto
prizadevajo, nekdanj imenitno Božjo pot zopet k novimu živ-
ljenju obuditi, in s svojim pogostim obiskovanjem priložnost
k romanju dajejo. Z Bogam! J. Levičnik.

Milli darovi.

Za misijon gosp. Olivieri-ta.

„Quid quid uni ex minimis meis fecistis, Mihi fecistis“:
1 gold. 30 kraje., in za afrikanski misijon 1 gold. 30 kr.

Za Semičane s točo poškodvane.

Iz Turjaka 1 gold. —

Duhorske zadeve.

V ljubljanski škofii: Umerla sta: 3. t. m. gosp.
Mat. Keršmanc, vpokojeni farni namestnik v Logatcu;
16. t. m. gosp. Val. Leben, kaplan v Dobu.

Za kaplane pridejo gg.: Sim. Rabič iz Loškiga po-
toka v Dob; Jan. Dovič iz Šent-Gotharda v Loški potok;
Fr. Pleško, novoposvečenec, v Šent-Gothard.

V goriški nadškofii: Po odstopu gosp. Budola,
je prevzel vodstvo gluhtonemov gosp. And. Pavletič, do-
sedanji odgojitelj pri bar. Locatell-u v Karminu. Dodana
sta mu nova učitelja, gg. Ant. Grusovin, dosedanji po-
močnik in učitelj v Ronkah, in pa Štef. Podgornik, no-
vomašnik. V Ronke na Grusovinovo mesto pride gosp. Jan.
Polk, dosedanji učitelj gluhtonemov. Gosp. Jož. Marušič,
kaplan predmestne fare na Placuti, katehet fabriske šole v
Štračicah in učitelj detovodstva na dekliskim pripravništvu,
je imenovan vodja in katehet v mestni fantovski in dekliski
šoli. Gosp. Jož. Tunj, novomašnik, gre v Flumiželj,
in gosp. Fr. Košuta, novomašnik, za učitelja v Šmarije.